

Forster'ın Kadınları: *Howards End*, *A Room with a View* ve *Where Angels Fear to Tread* *

Özlem Görümlü**

1905 ve 1910 tarihleri arasında yazdığı *Howards End*, *A Room with a View* ve *Where Angels Fear to Tread* adlı romanlarında, E.M. Forster Edward dönemi toplumu tarafından baskı altında tutulan kadınları ön-plana çıkartmaktadır. Forster'ın bu romanlarındaki en önemli amaçlarından birisi kadınların, kendilerine belli roller biçen topluma rağmen, özgür iradelerini kullanarak seçme hakkı arayışlarını vurgulamaktır. Örneğin, üst - orta sınıfa ait olan kadınlar erkeklere karşı saygılı olmak ve kendilerini evle ilgili işlere adanmak zorundadırlar. Aynı ekonomik sınıfın erkekleri ise kadınları kendi oluşturdukları şablonlar çerçevesinde idealize etmektedirler.

Kuşkusuz, Libia ve Caroline gibi zayıf kişilikli karakterler egemen sınıfın kendilerinden beklentilerine boyun eğmişler ve böylece umutsuzca kendilerine yabancılaşmışlardır. Margaret ve Lucy gibi karakterler ise direnmiş ve toplumun kişisel özgürlüklerini kısıtlayan yaptırımlarının üstesinden gelerek, belli bir cinsiyetin ya da ekonomik sınıfın stereotipi olarak kalmaktansa, "birey" olabilmeyi başarmışlardır. Bu konuda Bonnie Blumenthal Finkelstein şöyle der:

Forster'ın kahramanları [stereotip olarak kalmayı reddedenler] bir sınıfın üstünlüğü veya aşağılanmasının ötesine geçerler; her kişinin bir birey olarak algılandığı ve böylece bir başka bireyle bütünleşebileceği kişisel seviyesine ulaşmak için çabalarlar (1975, s. 89).

Aslında, Forster'ın cinsiyet ve sınıf ayrımı olmaksızın kurulan insani ilişkilere

* Bu makale, doktora tez çalışmamın bir kısmıdır. Anadolu Üniversitesi Alman Dili ve Eğitimi Anabilim Dalı'nın 29 Nisan - 02 Mayıs 2008 tarihleri arasında düzenlediği "Bir Bilim Kategorisi Olarak Kadın" konulu uluslararası sempozyumda bildiri olarak sunulmuştur.

** Öğr. Gör. Dr., Doğu Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İngiliz Dili ve Eğitimi Bölümü, ozlemgorumlu@hotmail.com

ve arkadaşlığına olan inancı, onun daha 1901'de Cambridge'de okurken üyesi olduğu G.E. Moore başkanlığındaki Apostles'ın hümanizm üzerine yaptıkları ateşli tartışmalara dayanmaktadır. Moore, felsefesi aracılığıyla, insan davranışlarını ilgilendiren yazılı kanunların, insanların ahlâklî bir yaşam sürdürmeleri için yeterli olmadığını ve kişilerin kendi mantıklarını kullanarak iyi ve kötünün ayırımına varabileceklerini savunmaktadır (Aktaran: D'Aquila, 1989,s.29). Diğer bir deyişle Moore, bireylerin sağduyularını kullanarak, herhangi bir durumda doğru etik seçimi yapacaklarını çünkü davranışlarından sorumlu olmak isteyeceklerini vurgulamaktadır. Moore'un özellikle insan doğası üzerine geliştirdiği iki savı Forster ve diğer yandaşlarını etkilemiştir. Birincisi, bir bütünü onu oluşturan bağımsız parçalardan daha güçlü olduğudur. Aslında parçalara ayrılmış bir tablo, parçaları kendi içinde ne kadar güzel olsa da değerini kaybedecektir. Jonathan Rose, bir benzetmeyle, Moore'un "organik bütün" tezinin insanlara nasıl uygulanabileceğini göstermek ister :

Bu kavrama göre, ayrı ayrı konumlandırılmış olan bir sanat eleştirmeni ve bir antik Yunan vazosu bütünleşmemiş iki öğedir. Fakat bir antik Yunan vazosunu beğeniyle değerlendiren bir sanat eleştirmeni daha değerli bir görev yapmaktadır. Hatta beğenilerini birbirleriyle paylaşan iki sanat eleştirmeninin durumu iki öğe arasındaki karşılıklı ilişkiyi ortaya koyduğu için bir kat daha önemlidir (1986, s.41).

Rose'a göre, Moore'un görüşü, birbirleri arasında var olan "karşılıklı oluşmuş yakın bağ"ın farkına varan iki insanın bir araya gelebileceği yönündedir (1986, s.41). Yine de, bu ince bağ kavrayamayan bir kişi – Grek vazo gibi cansız bir nesnenin bir sanat eleştirmeninin beğenisiyle bütünleşemeyeceği gibi – başka bir kişiyle bütünleşemez. Moore'un deyimiyle, bu "yakın bağ" aslında başka bir insana duyulan yakınlık, diğer bir deyişle, kardeşlik duygusudur.

Moore'un üzerinde durduğu ikinci bir görüş ise birincisiyle yakından ilgilidir ve sevginin "yaşamın amacı" olması gerekliliğini tartışır (Aktaran: Rosenbaum, 1987, s.232). Buna bağlı olarak, ekonomik ve sosyal sınıf farkı gözetmeksizin bireyler arasında yakın kişisel ilişkiler gelişecektir. Sonuç olarak, Moore'un bu görüşleri, 1905-1910 yılları arasında kurulacak olan ve E.M.Forster dahil olmak üzere, aralarında Virginia ve Leonard Woolf, Lytton Strachey ve Desmond Mac Carthy gibi yazarların da üyesi olduğu Bloomsbury Grubu'nun değerlerinin temelini oluşturacaktır. Finkelstein'in de belirttiği gibi "Bloomsbury, her bireyin sınırları aşan insani bir potansiyele sahip olduğuna ve her bireyin erkek ya da kadın olmaktan çok insan olmak için çabalaması gerektiğine inanmaktadır" (Aktaran: Brown, 1987, s.291). Bloomsbury, sınıf ve cinsiyet farklılığı gözetmeksizin kişisel ilişkileri en önde tutar. Bireyin iyi, ahlâklî bir yaşam için yaptığı seçimlerine saygı duyar. Açıkça görülmektedir ki Forster'ın benimsediği bu değerler, Edward dönemi İngilteresi'nin sınıfsal toplum yapısında sıklıkla geri plana itilmiş tir. Forster, *Howards End*, *A Room with a View* ve *Where Angels Fear to Tread* adlı romanlarında erkek egemenliği altında haksız bir şekilde ezilen kadınların gelişimini nesnel bir bakış açısıyla ele almaktadır.

Howards End

Howards End'in başlangıç bölümleri, tüm romanın yaşamları üzerine kurulu olduğu birbirinden farklı iki ailenin ahlâki, entelektüel ve ulusal kimliklerinin tanıtılması üzerine yoğunlaşmıştır. Margaret ve Helen ile temsil edilen Schlegeller entelektüel, idealist, biraz değişken, romantik, pratiklikten yoksun fakat her şeyden önemlisi "kişisel ilişkiler"e oldukça bağlı bireylerdir. Diğer taraftan Wilcoxlar inatçı, pragmatik, materyalist ve vatanseverdir. İki aileyi birbirine bağlayan tek öğe ise paradır: iki ailenin de durumu iyi olup, İngiliz üst sınıfının (veya üst-orta sınıf) birbirinden farklı iki yüzünü temsil etmektedirler. Schlegeller, kültür, eğitim ve Forster'in deyişiyle parasal konular da endişe yaratmayan durumlarda sahip olunabilecek bir çeşit idealizmin temsilcileridirler. Wilcoxlar, iş ahlâkını, materyalizmi, emperyalizmi, gelenekseliği ve biçimsel normları temsil ederler. Kuşkusuz, Wilcoxlar sıklıkla "katı İngiliz" olarak tanımlanmakta ve Forster'in Edward dönemi İngilteresi'ne has olduğunu düşündüğü duygusal kısıtlama ve baskıcı gelenekselciliğin özelliklerini sergilemektedirler. İngiliz anne ve Alman babadan gelen Schlegeller ise daha kozmopolit bir yapıdadırlar.

Aslında, romanın en başında yer alan "Yalnızca birleş" sözü, bize Margaret'in romandaki temel işlevini anımsatır. Onun amacı, "yazınla, duyguyu birleştirmek" ve böylece her ikisinin de yüceltilerek, insan sevgisinin en üst seviyede görülmesini sağlamaktır (Forster, 1910, s.186-87). Diğer bir deyişle, Wilcoxlar ve Schlegeller arasında bir köprü oluştururken Margaret, İngiltere'de daha iyi bir toplum düzenine yön verecek olan zıt fikirler arasındaki uzlaşmaya öncülük yapmaktadır. Bunun ötesinde, Margaret'in baskı altında tutulan bir kadından, kendi yaşamına dair kararlar almakta özgür bir bireye doğru olan kişisel gelişimi, her kişinin tam bir birey olma yolunda yaşaması gereken bir olgunlaşma sürecidir.

Bu süreç içerisinde, Margaret önce kendi benliğini tanımalıdır. Mr. Wilcox'la evlenmeden önce ve evlendikten hemen sonra ona söylediği yalanlarla kendine yabancılaşmıştır. Örneğin, bir restoranda yemek yerlerken Mr. Wilcox "görünmeyen" sözcüğü ile ne kastettiğini sorar çünkü Margaret'in "doğüstü olgulara" gerçekten inanıp inmadığını bilmek istemektedir (1910, s.153-54). Margaret ise "aura" ve "gezegen yörüngeleri"nin varlığıyla ilgili olan spekülasyonlarına değinmeyerek ve komik olmaya çabalayarak onu mutlu etmeye çalışır (1910, s.153-54). Bundan başka, balık payı ve Cruyere yemeği tercih etmesine rağmen, Mr. Wilcox'un ikisi için et yemeği seçmesine izin verir (1910, s.152-53). Kısacası, Margaret isteyerek kişiliğinin Wilcox tarafından gözdâr edilmesine izin vermektedir çünkü onun kadınların erkeklere boyun eğmesi gerektiğini düşündüğünü bilmektedir. Aslında kendini onun karşısında küçük düşüren tüm davranışlarında, Margaret hem Mr. Wilcox'a hem kendine dünüst davranmamaktadır.

Benzer şekilde, Mr. Wilcox'un Bast'a iş bulmasını istediği zaman, onu manipüle etmek için yalan söyler. Bu durumda, Margaret mantığını kullanarak ikna etme yoluna gideceği yerde, Mr. Wilcox'ı pohpohlayarak ve kandırarak etkilemesi gerektiğini düşünmektedir:

Artık bazı kadınların neden -haklarına rağmen- erkeği etkilemeyi tercih ettiklerini anlamıştır. Mrs. Plynimmon, oy hakkı olan kadınları suçlarken şöyle demiştir: "Kocasını, kendi istediği yönde oy kullanması için etkileyemeyen kadın, kendinden utanmalıdır." Margaret irkilmişti, fakat şimdi Henry'i etkiliyordu ve bu küçük zaferine sevinmesine rağmen, bunu harem hileleriyle kazandığını bilmekteydi (1910,s.230).

Bu durumda, Margaret Helen'in da istediği şekilde, Mr. Wilcox'un Bast'ın işini kaybetmesinden sorumlu olduğu tartışmasına bilinçli bir şekilde girmemiş ve bunun yerine kocasından sadece bir iyilik yapmasını istiyormuş ve aslında onun kararlarını sorgulamıyormuş gibi davranarak karşısında zayıf bir görünüm vermeyi tercih etmiştir.

Evlendikten sonra Margaret, Mr. Wilcox'un kendisini egemenliği altına almasına izin vermeye devam eder. Örneğin, kocası ona ne zaman seslense, onun isteklerini karşılamak üzere, elinde okuduğu kitabı bırakır (1910, s.259). Sonuç olarak, Mr. Wilcox karısının güçlü kişiliğini, onu kendi istediği gibi bir kadın olmaya zorlayarak bastırmıştır. Margaret'a kendisinin daha çok oynamak isteyeceği entelektüel rolünden ziyade zengin Londralı işadamlarının karısı rolü zorla verilmiştir. Ne yazık ki Mr. Wilcox, Helen gayrimeşru bir çocuğa hamile olduğunu söylediği zaman, Margaret'ı kardeşini reddetmeye zorlar. Oysa Margaret daha fazla sessiz kalmayacaktır.

Mr. Wilcox'un, Mrs. Wilcox'un hatırasına saygısızlık olacağı için, Helen'in Howards End'de bir gece bile geçirmesine izin vermemesini takiben, Margaret kocasının sadakatsizliğini onun ikiyüzlülüğünü göstermek için bir silah olarak kullanmaya karar verir (1910, s.306). Margaret'ın Wilcox'un erkeksi "duyarsızlığına" çok doğru bir şekilde değinmesi ve onu çifte standartlıkla suçlaması, K.W. Grandsen'in deyişiyle "kadınların oy kazanma uğraşları döneminin en etkileyici feminist yazılarından birisidir" (1962, s. 72). Grandsen, Mr. Wilcox'un, sınıfının diğer erkekleri gibi kadınlardan istediğini almaya alışık olduğunu çünkü tüm yaşamı boyunca kadınların ona boyun eğdiğini ekler. Mr. Wilcox, Margaret'ın kardeşinin hamileliğiyle ilgili olarak ne hissedebileceğini anlamak için bir an bile çaba sarfetmemiştir çünkü onun düşüncelerinin tümüyle gereksiz olduğuna inanmaktadır. Diğer bir deyişle, Margaret'ı kendinden aşağı bir entelektüel olarak düşünmekte ve ezmektedir. Edward Carpenter'ın bu tarz evliliklerde hapsedilmiş kadınları tanımladığı gibi o da diğer üst-orta-sınıf erkekleri gibi Margaret'ı "meta" gibi görmektedir (Aktaran: Brown, 1987, s.282). "Duyarsızlığından" dolayı Mr. Wilcox Margaret'ın ona göstermeye çalıştığı "insani bağ" kavrayamamıştır.

Tüm bunlara rağmen, Margaret kocası tarafından ezilmeyi reddeder. Mr. Wilcox'un duyarsızlığını başıslayamayacağını anlar. "Bir erkeğin önüne getirilebilecek en basit konuda" bile bir olmayı reddetmesi, onu daha fazla sevemeyeceği anlamına gelmektedir (1910, s.331) Mr. Wilcox'un "bozulmuş" olduğuyla ilgili olan konuşmasının "mükemmel" olduğunu anlar çünkü aslında bu konuşma sadece kocasına değil "onun gibi olan binlerce erkeğe" yapılmıştır (1910, s. 331). Margaret, kendini artık her yerde ezilmekte olan kadınların sesi gibi görmektedir.

Evliliklerini bitirme yönündeki ısrarı, Mr. Wilcox'un kendisinden başıslanmasını istemesiyle son bulur. Böylece, Margaret misyonunu tamamlamıştır. Wilcoxların yazı-

nyla Schlegellerin duygusallığını bir araya getirmiştir. Aynı zamanda da artık Mr. Wilcox tarafından baskı altında tutulmadığı için kendini özgürce, bir birey olarak ifade edebilmektedir. Finkelstein'in deyimiyile Margaret belli bir cinsiyet ya da sosyal sınıfın üyesi olarak kalmaktansa, bağımsız bir insan olmuştur. Özetle, kocası da dahil olmak üzere diğer insanların kendisini tanımlamalarına veya sözlerini ve davranışlarını kontrol etmelerine izin vermeyi reddeder.

A Room with a View

Hikâye, Floransa'da bir pansiyonda başlar. Lucy, genç ve güzel bir kızdır ve kuzeni orta - yaşlı Charlotte Bartlett'la İtalya'ya tatile gelmişlerdir. Manzaralı bir oda yerine, avluya bakan odalardan birinin verilmesi ikisini de daha en baştan hayal kırıklığına uğratmıştır. Yemek odasına inildiğinde, Mr. Emerson adında bir turist bu şikayetlerini duyar ve onlara odaları değiştirmeyi teklif eder. Bu durumda, Mr. Emerson'ın tüm roman boyunca olduğu gibi çok heyecanlı davranması Ms. Bartlett'i rahatsız etmiştir. Çünkü Edward dönemi geleneklerine göre Mr. Emerson'un tanışılmadan bir hanımefendi ile konuşması toplumsal kurallara aykırı ve kaba bir davranıştır. "Konuşma inceliklerinde usta olmasına rağmen, kabalık karşısında güçsüz olan Bartlett" (Cerit, 2002, s. 12), bu teklifi reddeder çünkü Lucy'i tanımadıktan insanlar karşısında bir zorunluluğa sokmak istememektedir.

Lucy ise Emersonlarla oda değiştirmek konusunda yaptıkları bu tuhaf tartışmanın etkisiyle şaşkındır. " Zira bir "rezalet" çıkacak gibi görünüyordu ve ne zaman bu görgüsüz turistler konuşsa, kız tartışmanın genişleyip derinleşerek sonunda söz konusu olan şeyin odalar ve manzaralar değil, başka bir şey -varlığından daha önce haberdar olmadığı başka bir şey- olduğu hakkında tuhaf bir duyguya kapılıyordu" (2002, s. 11-12). Lucy, sezgileri ile Emersonları ve odalarının önemini kavramıştır. Burada Richard Martin şöyle der: "Lucy'nin aşk hakkında hiç, gerçeklik hakkında ise çok az tecrübesi vardır. Ve ona tuhaf ve yeni gelen şey bu kavramların varlığıdır. Lucy'i kendini tanıma-ya yönlendirecek olan güç hiç de gelenekçi olmayan ve hatta biraz da sıra dışı olan Emersonlardır" (1974, s. 76).

Martin'e göre Lucy'i yaşamın içine hapseden şey " Onun teori ve pratiği birleştirmek konusundaki yeteneksizliği" (1974, s. 77). Aslında, bu Lucy'nin piyano çalışmada gizliydi.

Kız, göz kamaştırıcı bir icracı değildi, nağmeleri inci koşelere benzemezdi ve yayıyla mevkîine uygun olandan daha fazla doğru notaya basmazdı. Bir yaz akşamı açık pencere önünde çok trajik bir şekilde çalan tutkulu bir genç hanım da değildi. Tutku mevcuttu, ama adını koymak zordu; bu duygu, aşk, nefret, kıskançlık ve resimli romanların her türlü malzemesi arasında dolanıp dururdu. Ve sadece usta olduğu bir konuda trajikti, zira Zaler'in yanında yer alarak çalmaktan hoşlanıyordu (Cerit, 2002,s.41-42).

Lucy'nin sıra dışı bir duyguyla piyano çalışını dinleyen papaz Mr. Beebe, Lucy'nin kişiliğinin derinliklerinde kimsenin hatta Lucy'in bile farkında olmadığı bir "tutku"nun saklı olduğuna inanmaktaydı. "Eğer bayan Honeychurch piyano çaldığı gibi yaşayacak

olursa, bu çok heyecan verici olacak -hem bizim için, hem de kendisi için" (2002, s. 43). Açıkça görülmektedir ki Lucy'nin sorunu Caroline Abbot'inki ile aynıdır. Yani, ikisi de ideal olan ve günlük yaşam arasında bir uzlaşmaya varamamışlardır.

İlerleyen günlerde Lucy biraz da macera ümidiyle dışarıya gezmeye çıkar. Bu sırada bir İtalyan'ın bıçaklanmasına şahit olur ve tesadüfen oradan geçmekte olan George Emerson'un kollarında bayılır. Bu olaydan sonra Lucy kendi duygularını itiraf etmese de, George kendisinin değiştiğini hissederek, "Zira olağanüstü bir şey meydana geldi. Onu soğukkanlılıkla karşılamalıyım. Olay sadece bir adamın ölmesi değil" der (2002, s. 59). Lionel Trilling, bu anın ikisi için de önemli olduğunu vurgular:

Hem George hem de Lucy yaşamda hapsolmuş genç insanlardır. Lucy saygınlığıyla, George ise derin nevrotik çağ değişimi karamsarlığıyla. Fakat, Piazza' daki ölüm sahnesinin etkisini üzerlerinden atamamışlardır. Aslında, bu olay, özgürlüklerinin yakın olduğuna bir işaretidir. George Lucy'i kollarına almış ve şimdi yaşamak istemektedir. Lucy'nin toplum kurallarına sıkı sıkıya bağlı olması tutkusunun alevlenmesine neden olmaktadır (1943, s. 100).

Yine de, Lucy daha sonraları bu cinayeti pansiyonlardakilerden saklayarak, önemini kendine bile itiraf etmekten kaçınmıştır. Daha sonra, George'un Lucy'i öpmesi ve Lucy'nin ona karşılık vermektense korkması ise, Tariq Rahman'a göre, Lucy'nin kendi benliğini keşfetmeye direnmesi ve tamamen kendine yabancılaşma sürecine girmesi olarak yorumlanmaktadır (1991, s. 56-57).

İngiltere'ye döndükten sonra Lucy, aslında hiç de hoşlanmamasına ve daha önceki iki teklifini geri çevirmesine rağmen George'u düşünmemek için Cecil ile evlenmeye karar verir. Cecil İtalya'nın Lucy üzerindeki etkisini görmekte geç kalmaz:

İtalya kızda harikalar yaratmıştı. Ona bir ışık vermişti ve - adam buna daha da önem veriyordu- ona bir gölge vermişti. Kısa zamanda adam kızda harikulade bir suskunluk keşfetmişti. Kız, Leonardo da Vinci'nin bir kadını gibiydi, o kadını kendisinden ziyade bize söylemediği şeyler için severiz.... Lucy gündün güne çok harikulade bir şekilde geliyordu (Cerit, 2002, s. 113) .

Ne yazık ki, Cecil'in Lucy'i kafasında yarattığı Leonardo da Vinci'nin gizemli ve güzel kadın portresi ile kıyaslaması, gerçek Lucy'i tanımaya engel olmaktadır. Lucy'nin de kendisi gibi elit ve eleştirel bir yaşam tarzına sahip olmasını beklemekte, gerçek Lucy'den çok zihnindeki Lucy fikri ile ilgilenmektedir. Cecil ile yaşadığı bu iletişim eksikliği, Lucy'nin romanın sonunda George'a aşkı itiraf etmesine neden olur. Evlendikten sonra, iki aşık tekrar Floransa'da bir araya gelirler.

Sonuç olarak, *A Room with a View* adlı bu romanda, Edward dönemi gelenekleri karşısında ezilen genç bir kadının, yaşamı ile ilgili kararları kendisi verebilen olgun bir kadına dönüşümü gözler önüne serilmiştir. Lucy, sezgilerinin de yardımıyla hem sevebileceği hem de özgürlüklerini kısıtlamayacak bir erkeği tercih etmiştir. E.M. Forster, kadınların kocalarının "kölesi" değil, "eşi ve arkadaşı" olduğu Lucy ve George'unki gibi evliliklerin İngiltere'yi daha da güçlendireceğine inanmaktadır (Finkelstein, 1975, s.87).

Where Angels Fear to Tread

Forster'ın ilk basılı romanı olan *Where Angels Fear to Tread* (1905) diktatör bir koca tarafından baskı altında tutulan bir kadını ele alır. Daha romanın başlarında Lilia'nın kocası Charles Herriton'ın, ölümüne kadar saygın, üst-orta sınıf bir kocanın karısı olarak Lilia'ya görevlerini öğrenmesi konusundaki baskısını hissederiz. Hatta, Charles öldükten sonra bile, kayınvalidesi Mrs. Herriton Lilia'ya "yalnız bir kadın olmanın ve analığın yüklediği görevleri" (İlkin, 1982, s. 11) öğretmeye devam etmiştir. Charles'ın ölümünden sonra onun için eşini yitirmiş kadın rolü eş rolünden daha kasıtlıdır olmuştur. Lilia'ya Sawston'da bir ev tutulmuş ve genç kadın üç yıl süreyle orada "ölen kocasının ailesinin kibarlık, incelik aşlamayı amaçlayan sürekli etkisi altında" (1982, s. 11) kızı Irma'yla birlikte yaşamıştır. Gelgelelim, evine iyi bakmadığı konusunda da eleştirilmiştir. "Lilia, Sawstonlu ev kadınlarının arasındaki yerine yerleşemiyordu. Ev hanımlığında başarılı olamıyor, evinde her gün bir olay çıkıyor ve hizmetçilerini her zaman yıllarca elinde tutmayı bilen Bayan Herriton oraya kadar gidip durumu düzeltmek zorunda kalıyordu" (1982, s. 11-12). O zaman da şimdi olduğu gibi evde tüm gün çalışan hizmetçilere rağmen evin bakımı kadının temel işiydi.

Kayınbiraderi Philip'in, annesini ikna etmesiyle Lilia'nın Caroline Abbot'ın eşliğinde İtalya'da bir tura katılmasına izin verilir. Monteriano'ya ziyareti sırasında Lilia yakışıklı İtalyan bir köylü olan Gino Carella'ya aşık olur ve tüm itirazlara rağmen evlenirler. Ne yazık ki Lilia Gino'dan oniki yaş büyüktür ve çoğu zaman Mrs. Herriton'ın Philip'i kullandığı gibi Gino'yu kullanmaya çalışmaktadır. "Kocasına bir çocuk-öyleydi ve bir budala -hiç de öyle değildi- gözüyle bakıyordu. Kendisini Gino'dan o kadar üstün görüyordu ki egemenlik kurmak için eline geçen fırsatları boşa harcıyordu boyuna" (1982, s. 36). Gino da evliliği bu şekilde görmekteydi ve evindeki tek efendinin kendisi olacağını vurgulamaktaydı.

Özellikle, Lilia ve Gino arasında sözel bir iletişim olmaması çok dikkat çekiciydi. Lilia İtalyanca, Gino da İngilizce konuşmuyordu. Finkelstein, Forster'ın sadece iki kültür arasındaki derin farklılıkları değil, ayrıca erkekler ve kadınlar, evli çiftler arasındaki gerçek iletişim eksikliğini de vurguladığına değinir. Finkelstein'a göre ilişkilerinin başlangıcında bile dil problemi ortadan kalktığı zamanki hallerine göre daha iyi iletişim kurabilmekteydiler (1975, s. 13).

Böylece, Lilia evliliğinin başarısızlığında sonuçlandığını anladığında oldukça mutsuz oldu (1982, s. 45). Bu durum Lilia'yı Gino'yu daha çok sahiplenmeye -her ne kadar Gino dirense de - itti (1982, s. 45). Yapacak hiçbir şeyleri, gidecek hiçbir yerleri olmayan kadınlara özgü bir tutumdur bu. "Kocasının ona kötü davrandığı ya da ağır konuştuğu ileri sürülemez. Gino karısını kendi haline bırakıyordu sadece" (1982, s. 45).

Gino, bir erkek olarak Lilia üzerinde egemenliğini kurmakta başarılı olmuştur. "Gino, bayan Herriton'u bile kıskandıracak bir yumuşaklıkta her istediğini yapabiliyordu ona" (1982, s. 46). Lilia tek başına yürüyüşe çıkabilmek için bir parça özgürlük istediğinde bunu yasakladı. Lilia, daha da ileri gidip ona artık çek yazmaktan vazgeçebileceğini söylediğinde ise neredeyse Gino'nun içindeki şiddet eğilimi yüzeye

çıkacaktı (1982, s. 47). Lilia, Gino'nun onunla parası için evlendiğini anlamıştı sonunda; fakat bunun hiç bir yararı yoktu; "karısını yola getirmişti. Lilia bir daha parayı ksmaktan hiç söz etmedi" (1982, s. 47).

Lilia, kocasının kendisini aldattığını öğrenince son kalan mutluluk kırıntılarını da kaybolmuştu, "ağlayıp hiçkürmeye koyuldu" (1982, s. 46). Çok yalnızdı ve hiçbir seçeneği kalmamıştı:

Gino için her şeyden vazgeçmişti o- kazından, akrabalarıyla, arkadaşlarından, uygar bir yaşamın rahatlıklarından- oradan kaçmayı göze alacak kadar yürekli olsa bile onu kabul edecek kimse kalmamıştı artık (1982, s. 48).

Böylece Lilia Gino'yu suçlamaya korktu ve böyle boynu bükük yaşamının, hiçbir şey duymamaya çalışmanın, güler yüzlülükle işleri yoluna koymaya çabalamanın daha iyi olacağına karar verdi (1982, s. 48). Gino ne yaparsa kabul ediyordu. "Gino, karısını ne kadar az görürse o kadar iyi davranıyordu. Lilia öylesine ezilmişti ki bu iyiliği hiç öfkelenmeden, hatta minnetle kabul ediyordu" (1982, s. 49).

Ne yazık ki Lilia bir oğlan çocuk doğurduğu sırada ölür. Philip, bebeği "kurtarmak" için annesinin emri ile İtalya'ya gelir. Burada Caroline Abbo'la karşılaşır. O da kendisini bebek için sorumlu hissetmektedir ve Philip'e eğer bebeği gerçekten istiyorlarsa yardım edebileceğini söyler. Yoksa kendisi çocuğu alacaktır. Ne yazık ki Philip ve Harriet çocuğu kaçırırken, at arabasının yolda ters çevrilmesiyle çocuk ölür. Philip, kırık koluyla bunu Gino'ya söylemeye gittiğinde boğuşmaya başlarlar. Caroline tam vaktinde ortaya çıkar ve Gino'yu sağduyuya, Philip'i arkadaşlığa davet eder. Böylece, romanın ilk bölümlerinde hiçbir zaman kararlı davranmayan ve sıklıkla ağlamanın eşiğine gelen Caroline sürekli zayıf bir karakter olarak verilmiş olsa da, bu uzlaşmacı yaklaşımından sonra daha güçlü bir kişilik kazanmıştır.

Ne var ki Caroline, Philip ve Gino'yu romanın sonunda kardeşliğe davet ederek önemli bir rol üstlenmişse de kendini roman boyunca hiç ifade etmediği için gerçekçi bir kişilik kazanamamıştır. Bunun yerine kendini diğerlerine yardım etmeye adanmıştır. Philip Caroline'ın sonsuza dek bir tanıncı olarak kalacağını düşündüğünde onu gerçek bir kişi olarak kabul etmekten çok idealize etmektedir (1982, s. 138).

Sonuç olarak, Forster'ın bu makalede incelenen üç romanında da geleneksel önyargılar ahlaki bir çerçeve içerisinde, eşitlik, hoşgörü, arkadaşlık gibi daha özgürlükçü ve akılcı değerlerle kişisel ilişkiler bağlamında karşılaşılmaktadır. Romanlarda gördüğümüz karakterler kişiler arası, sınıflar arası ve değerler arası bir birleşme ve "birey" olabilme çabası içindedirler. Margaret ve Lucy Edward dönemi toplumunun kendilerine verdiği geleneksel iyi "eş" rollerini kabul etmeyip, kendi kişiliklerini gerçekleştirmeyi başarabilmişlerdir. Lilia ve Caroline ise kendilerine ait bir dünya görüşü oluşturamamış olduklarından gerçekçi bir kimlik kazanamamışlar ve daha çok toplumsal normların verdiği roller gereği kadının özelliklerini temsil etmeye zorlanmışlardır.

Kaynakça

- Brown, T. (1987). Edward Carpenter and the Evolution of *A Room with a View*. *English Literature in Transition*, 279 – 300.
- D'Aquila, U. L. (1989). *Bloomsbury and Modernism*. New York: Peter Lang.
- Finkelstein, B. B. (1975). *Forster's Women: Eternal Differences*. New York: Columbia UP.
- Forster, E.M. (1905). *Mefeklerin Uğramadığı Yer* (A. İlkin, Çev.). İstanbul: Adam Yayıncılık. (1982).
- Forster, E.M. (1908). *Manzaralı Bir Oda* (S. Cerit, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları. (2002).
- Forster, E.M. (1910). *Howards End*. New York: Vintage.
- Gransden, K.W. (1962). *E.M.Forster*. New York: Grove.
- Martin, R. (1974). *The Love That Failed: Ideal and Reality in the Writings of E.M.Forster*. Paris: Hague.
- Moore, G.E. (1903). *Principia Ethica*. Cambridge: Cambridge UP.
- Rahman, T. (April 1991). Double Plot in Forster's *A Room with a View*. *Cahiers Victorien & Edouardien*, 43-62.
- Rose, J. (1986). *The Edwardian Temperament, 1895-1919*. Athens, OH: Ohio UP.
- Rosenbaum, S.P. (1994). *Edwardian Bloomsbury: The Early Literary History of the Bloomsbury Group*. New York: St.Martin's.
- Trilling, L. (1943). *E.M.Forster*. Norfolk, CT: New Directions.

Özet

E.M. Forster'in cinsiyet ve sınıf ayrımı olmaksızın kurulan insani ilişkilere ve arkadaşlığa olan inancı, onun daha 1901'de Cambridge'de okurken üyesi olduğu G.E. Moore başkanlığındaki Apostles'in hümanizm üzerine yaptıkları ateşli tartışmalara dayanmaktadır. Moore'un insan doğası üzerine geliştirdiği özellikle iki savı, Forster ve diğer yandaşlarını etkilemiştir. İlk olarak Moore, ekonomik ve sosyal sınıf farkı gözetmeksizin, bireyler arasında oluşabilecek yakın kişisel ilişkiler üzerinde durmaktadır. İkincisi, Moore sevginin yaşamın amacı olması gerekliliğini tartışır. Buna bağlı olarak aralarında var olan yakın bağların farkına varan farklı cinsiyet ve sosyal sınıflardan bireylerin gelecekte bir araya gelebileceklerini savunmaktadır. Moore'un bu görüşleri daha sonraları Bloomsbury Grubu'nun değerlerinin temelini oluşturacaktır. Bloomsbury, sınıf ve cinsiyet farklılığı gözetmeksizin kişisel ilişkileri en önde tutar. Bireyin iyi, ahlaklı bir yaşam için yaptığı seçimlerine saygı duyar. Açıkça görülmektedir ki Forster'in benimsediği bu değerler, Edward dönemi İngilteresi'nin sınıfsal toplum yapısında sıklıkla geri plana itilmiştir. Bu yüzden, Forster'in Edward Dönemi'ne ait tüm romanları – özellikle İngiliz orta sınıfının kendilerinden daha aşağı sosyal katmanlara yönelik oluşturdukları tutumun sonucunda – yerleşmiş birtakım sosyal değerlere karşı meydan okunması veya bu değerlerin sorgulanmasından kaynaklanan kişisel çatışmalarla ilgilidir. 1905 ve 1910 tarihleri arasında yazdığı *Howards End*, *A Room with a View* ve *Where Angels Fear to Tread* adlı romanlarında, E.M. Forster Edward dönemi toplumu tarafından baskı altında tutulan kadınları ön plana çıkartmaktadır. Forster'in bu romanlarındaki en önemli amaçlarından birisi kadınların, kendilerine belli roller biçen topluma rağmen, özgür iradelerini kullanarak seçme hakkı arayışlarını vurgulamaktır. Örneğin, üst-orta sınıfa ait olan kadınlar erkeklerle karşı saygılı olmak ve kendilerini ailelerine adanmak zorundadırlar. Aynı ekonomik sınıfın erkekleri ise kadınları kendi oluşturdukları şablonlar çerçevesinde

idealize etmektedirler. Bu makalede, Forster'in *Howards End* ve *A Room with a View* adlı romanlarında kendilerini baskı altında tutan sosyal faktörlere bağıkdıran kadın karakterlerin gelişimi incelenmektedir. *A Room with a View* romanında Lucy, toplumun kendisine dikte ettiği ahlaki değerlerden çok kendi iç güdülerine dayanarak olgunluğa ulaşır. Margaret da Lucy gibi belli bir cinsiyetin ya da sınıfın üstün ya da aşağı olmasını benimsemeyecek ve bir "birey" olmak için çabalayacaktır. *Where Angels Fear to Tread* adlı romanında ise Lilia ve Caroline kendilerine ait bir dünya görüşü oluşturamamış olduklarından, gerçekçi bir kimlik kazanamamışlar ve daha çok toplumsal normların verdiği roller gereği ideal kadının özelliklerini temsil etmeye zorlanmışlardır.

Anahtar Sözcükler : Edward Dönemi, Bloomsbury, çatışma, birey, kimlik

Forster's Women: *Howards End*, *A Room with a View* and *Where Angels Fear to Tread*

Abstract

In 1901, during his fourth and final year at Cambridge University, the Cambridge Conversazione Society, informally known as the Apostles, elected Forster into its membership. "The Apostles", under the direction of G.E. Moore, were especially renowned for their lively discussion about humanism. In particular, two of Moore's ideas about human nature influenced Forster and other Apostles. First, Moore emphasizes close personal relations between individuals, regardless of their respective economic or social classes. Second, Moore argues that love should be "the aim of life". He asserts that an awareness of subtle bonds connecting individuals will lead to a future reconciliation between members of different genders and social classes. These ideals of the Apostles were later adopted by the Bloomsbury Group. Bloomsbury held personal relations to be the highest good: relations between people who were equal yet unique, regardless of gender. Bloomsbury believed in the value of individual attempts to lead a good moral life. Yet, Forster maintains that personal relations were often concealed by a hierarchical social system, such as the one established in Edwardian England. Thus, Forster's Edwardian novels are essentially concerned with personal conflicts arising from the challenging or questioning of a set of established social values, usually values associated with the English middle class in its attitude towards its supposed social inferiors. Forster, in his novels *Howards End*, *A Room with a View* and *Where Angels Fear to Tread*, focuses on women who are unfairly domineered by the members of the prevailing social class of English society. One of Forster's primary intentions in these novels is to emphasize the significance of women's quest for self-determination in a society that restricted them to certain roles. Women of the upper- middle- class, for instance, were to act submissively toward men and devote themselves to their families, while men of the same economic class were to idealize women. So, the objective of this article is to examine the struggle of the women characters in *Howards End* and *A Room with a View* who rebel against the social forces which would keep them suppressed. In *A Room with a View*, Lucy's maturation into a person who comes to rely upon her own instincts rather than what society dictates as morally correct can particularly be observed. Margaret, like Lucy, goes beyond the superiority or inferiority of one sex or class and strives to be an individual. In *Where Angels Fear to Tread*, Lilia and Caroline have been suppressed to represent the features of the ideal woman who do readily conform to social expectations rather than express the desires or aspirations of their own in order to be recognized as real identities.

Key Words: Edwardian Period, Bloomsbury, conflict, individual, identity .